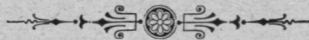

Leto VIII.

Številka 3.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

Dr. Danilo Majaron.

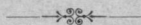

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1892

VSEBINA.

1. <i>K—l</i> : V kateri dobi zastaré pregreški in prestopki ter njih kazni, ako zakon alternativno dopušča zaporno in denarno kazen (§ 532. kaz. zak.)?	65
2. Vpliv sopravdja na pristojnost sodišča	69
3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
<i>a</i>) Kedaj so upravičeni sodni ukrepi za varstvo nedol. otroka proti volji očetovi?	72
<i>b</i>) Izpodbojna tožba se je odbila, ker se je med pravdo po dražbi pokazalo, da je izpodbijana varnost nedostatna; pri izpodbijanji ni dovolj, če se je nameravalo dati prednost, a ni bilo uspeha.	75
<i>c</i>) K računu in postopanju po §-u 100 obč. sod. reda treba, da je položitelj zavezan dati račun	80
<i>d</i>) Pristojnost v najemnih rečeh, ki se tičejo premičnin	81
<i>e</i>) K sodni poravnavi glede troškov	82
<i>f</i>) K podstavam eksekutivnega postopanja	83
Kazensko pravo:	
Kako je tolmačiti izraz „lotiti se koga“ v §-u 143. kaz. zak?	84
4. Iz upravne prakse:	
Ako je župni vikar nameščen z dekretom, kateri govori o popolnem obsegu dušnega pastirstva, toda ne izreka, da je dušno pastirstvo opravljati samostojno, tedaj se dekret, sosebno če ni škofovega certifikata o samostojnosti opravila, lahko tolmači iz drugih momentov za nesamostojnost dušnega pastirja	86
5. Književna poročila	88
6. Razne vesti	92
7. Knjižnica društva „Pravnik“	94

V kateri dobi zastaré pregreški in prestopki ter njih kazni, ako zakon alternativno dopušča zaporno in denarno kazen (§ 532. kaz. zak.)?

Čestokrat je kazenskemu sodniku soditi, je li zastarélo kaznivo dejanje, za katero zakon dopušča alternativno zaporno in denarno kazen, kjer je pa doba zastarenja različna, če se sodnik ozira na zaporno ali pa če se ozira na denarno kazen.

Prestopku po §-u 431. kaz. zak. je na pr. kazen v denarji od 5—500 gld. ali pa zapor od 3 dnij do 3 mesecev. Če bi pri zastarénji gledali na denarno kazen, zastarél bi prestopok v jednom letu; če bi se pa ozirali na zaporno kazen, zastarél bi prestopok uže v 3 mesecih (§ 532. kaz. zak.).

Naj se li sodnik ozira na zaporno ali pa na denarno kazen, če mu je rešiti vprašanje zastarénja?

Na to skušamo odgovarjati z nastopnimi vrsticami.

Herbst (Handbuch des allgem. österr. Strafrechtes, II. B., 1876) postavlja načelo, da se je ozirati na kazen, po kateri je doba zastarénja najdaljša. Navaja izrecno § 431. kaz. zak., rekši, da ta prestopok zastarí še-le v jednom letu, ker ga je eventualno v denarji kaznovati do 500 gld.

Frühwald (Praktisches Handbuch für die Bezirksgerichte in Uebertretungsfällen, 1874, str. 41) navaja neko, pisatelju teh vrstic nedosežno rzsodbo z dne 2. junija 1851. l., št. 3170; po njej bilo bi se, pretehtujoč zastarénje, ozirati na kazen, katera je v zakonu na prvem mestu navedena, torej na pr. v §-u 431. kaz. zak. na denarno kazen do 500 gld., tako da bi ta prestopok zastarel v jednom letu.

Katero mnenje je pravo?

Kako se je utemeljila rzsodba z dne 2. junija 1851. leta, št. 3170, katero navaja Frühwald, nam ni znano. A v kazenskem zakonu vidi se nam, nima podloge. Kazenski zakon namreč

nikjer ne veleva, da bi naj sodnik na pr. prestopok po §-u 431 kaz. zak. v prvi vrsti kaznoval z denarno kaznijo, ali da bi mu bilo v enakih slučajih uporabiti tisto kazen, katera je v zakonu navedena na prvem mestu. Po tem takem pa sodniku tudi ni ukazano, da bi se naj, rešujoč vprašanje o zastarénji, oziral na prvonavedeno kazen; o tem se hočemo uveriti nižje doli.

Herbst podpira svoje zgoraj navedeno mnenje s tem, da kaže na besedilo §-a 532. kaz. zak., po katerem se je vedno ozirati na „najvišjo kazen“. To se ne da prerekat. A preudariti je, se li § 532. kaz. zak. sploh ozira na alternativne zaporne in denarne kazni, ter določiti je tudi, katera teh kaznij je „višja“.

Trditi nam je, da v §-u 532. kaz. zak. ni določila posebe za slučaj, kedar se sodnik lahko odloči za zaporno ali pa denarno kazen. Tako mislimo, ker na pr. v kazenskem zakonu nikjer ni alternativne kazni „poostrelega zavora ali denarne kazni do 200 gl.“ (§ 532. kaz. zak.), v katerem slučajih traje doba zastarénja 6 mesecev (§ 532. kaz. zak.). Na kazni pa, katerih v zakonu niti ni, se gotovo določba §-a 532. kaz. zak. ni hotela, niti mogla ozirati. Sicer pa temu ni treba dokaza; samo po sebi je umevno, da se je § 532. kaz. zak. zložil zgolj zaradi krajšega besedila takó, kakor ga zakon kaže. Lahko bi se bila v §-u 532. kaz. zak. doba zastarénja določila za zaporne kazni posebe, a za denarne kazni posebe, ne pa da se v skupno navajata obojni kazni.

Če pa v §-u 532. kaz. zak. ni določbe za zastarénje alternativnih zapornih in denarnih kaznij, potem je le še razmotrivati odločilno vprašanje: katera kazen je višja, zaporna ali denarna?

Skušamo dokazati, da je v slučajih alternativnih zapornih in denarnih kaznij smatrati zaporno kazen za višjo od denarne in da se je torej sodniku gledé dobe zastarénja ozirati na zaporno kazen.

- a) Po §-u 261. kaz. zak. je obtoženca obsoditi v denarno kazen, katera je primerna njegovemu imetju. Kaznjene naj bi občutil denarno kazen kolikor moči prav tako, kakor če bi bil v drugih okolnostih, katere ne bi dopuščale uporabljati §-a 261. kaz. zak., obsojen v zapor. Le kakovost kazni naj bi se preinačila po §-u 261. kaz. zak. — In vender je ta

zakonova določba namenjena v prid kaznjencu! Videti je torej iz tega, da zakon smatra zaporno kazen za višjo, oziroma za ostrejo od kazni denarne.

- b) Drugi tehten dokaz najdemo, če pomislimo, da zakonodavec gotovo ni v zakon postavil alternativne denarne kazni na kvar kaznjencu, ampak stavil jo je njemu v prid. Saj nahajamo denarno kazen vun in vun le pri manj kaznivih in manj sramotilnih prestopkih. Če je zakonodavec na pr. v §-u 431. kaz. zak. stavil poleg zaporne še tudi denarno kazen, s tem brezdvjbeno ni nameraval, da naj bi bil kaznjenec na slabšem. Bil bi pa na slabšem, ako bi obveljalo Herbstovo mnenje, ker bi kazen zastaréla še le v enem letu; ako bi pa § 431. kaz. zak. postavil samo zaporno kazen, tedaj dotekla bi doba zastarenja uže v 3 mesecih. — Jednako razmerje nahajamo večkrat v zakonu.

Sicer bode pa težko ugovarjal kdo, da je vsekakor zaporna kazen višja, oziroma ostreja od denarne. Saj z zaporno kaznijo vzame sodnik kaznjencu svobodo, z denarno pa samo del njegovega imetja.

Pokazali smo uže, da v §-u 532. kaz. zak. ni posebe določila za zastarénje prestopkov z alternativnimi zapornimi in denarnimi kaznimi. Iz tega izhaja na pr. glede na § 431. kaz. zak., da ni moči reči, da zakon tukaj veleva „kot najvišjo kazen — kazen v denarji do 500 gl.“; saj je dopuščena isto tako zaporna kazen do 3 mesecev! Po zgoraj rečenem pa bodemo trdili, da § 431. kaz. zak. veleva kot „najvišjo“ kazen — zaporno kazen do 3 mesecev, katera zastarí v 3 mesecih.

Kako kazenski zakon tolmači pojem „najvišje kazni“, uvidimo nekoliko iz §-a 267. kaz. zak. Stavimo primer: Boštjan Rumenjak je zakrivil v isti čas prestopka po §§ 431. in 411. kaz. zak. Zaradi tega ga sodi sodnik po smislu § 267. kaz. zak. ob enem. Po katerem §-u pa izreče kazen: po §-u 431. ali po §-u 412. kaz. zak.? Uverjeni smo, da vsak sodnik za kazen uporabi § 412. kaz. zak. in sicer zategadelj, ker postavlja ta § po smislu §-a 267. kaz. zak. „najvišjo kazen“. Sodnik torej poreče, da je v §-u 412. kaz. zak. „višja kazen“, nego li v §-u 431. kaz. zak.

Kako pa, če bi bilo sodniku v takem slučaju soditi zastarénje, ker so uže pretekli trije meseci?

Po Herbstovem mnenji bi moral sodnik Boštjana Rumenjaka obtožbe zaradi prestopka po § 411. kaz. zak. oprostiti, češ, da je zastarél, — zaradi prestopka po §-u 431. kaz. zak. pa naj bi ga obsodil, ker bi ta prestopok naj še zastarél v enem letu! Tako pa bi se nahajala pri razsoji kazni v §-u 412. kaz. zak., pri razsoji o zastarénji pa v §-u 431. kaz. zak. „najvišja kazen“.

To bi bila očitna nedoslednost, katere zakonodavec ni nameraval. Bila bi pa tudi čestokrat očividna krivica za obdolženca, kar naj kaže nastopni primerljaj:

Jarnej Modrinjak je vrgel v šali kamen, ne da bil prej dobro pogledal, da pridejo po cesti, kakor vsak dan, učenci iz šole. Zadel je učenca in ga ranil tako, da je bil 19 dnij bolan. Še tist dan se razjezi Jarnej Modrijak brez uzroka nad drugim učencem, zgrabi kamen, prime otroka in ga s kamnom tako stepe, da je učenec zaradi tega tudi 19 dnij bolan. Pozneje je Jarneju Modrinjaku žal, kar je jednemu otroku nehoté, drugemu pa nalašč storil. On povrne vso škodo in ne stori več nobenega kaznivega dejanja (§ 531. kaz. zak.). — Po preteklih 3 mesecih pa obtoži javni obtožitelj Jarneja Modrinjaka, glede na poškodbe zgoraj omenjenih učencev, prestopkov po §§ 431. in 411. kaz. zak.

Po Herbstovem mnenji bi moral sodnik Jarneja Modrinjaka oprostiti od obtožbe zaradi prestopka po § 411. kaz. zak., ker je zastarél, a obsoditi ga zaradi prestopka po §-u 431. kaz. zak.!

Ne da se misliti, da bi to bilo po volji zakonodavčevi.

Jednakih primerljajev bi lahko mnogo našli. Povod temu članku je dala odločba nekega okrožnega sodišča. Več oseb je bilo namreč obtoženih zaradi prestopka zakona z dne 15. novembra 1867, št. 135 drž. zak. (o shodnem pravu). Za ta prestopok veleva § 19. kazen zopora do 6 tednov ali pa denarno kazen do 200 gld. Po Herbstovem načelu zastarél bi ta prestopok v 6 mesecih, po Frühlwaldovem pa v 3 mesecih. Prvi sodnik je ustavil postopanje zaradi 3-mesečnega objektivnega zastarénja. Na pritožbo javnega obtožitelja pa je odločilo okrožno sodišče po Herbstovem mnenji, da ta prestopok zaradi alternativne denarne kazni do 200 gld. zastarí še-le v 6 mesecih.

vilo plačilno, po prvi instanci izdano povelje — ter obnovilo odločbo prve instance in to iz nastopnih razlogov: V vknjiženem dolžnem pismu naveden je C kot plačilni kraj in zaradi tega smatrati je okrajno sodišče v C za „forum contractus“; določitev te sodne oblasti veljavna pa je tudi za naslednika B-a v posesti zastavljenega zemljišča, ker je le-tà, pridobivši hipoteko, po §-u 443. obč. drž. zak. sprejel tudi na tem zemljišči za tožitelja vknjiženo glavnico po določbah, navedenih v dolžnem pismu.

A če se oziramo na to, da je po zakonu za sopravdnike po §-u 41. pr. sod. obl. ustanovljena podsodnost le izjema splošnega pravila, po katerem se noben toženec ne sme odtegniti svojemu osebemu sodišču, in da se torej ne sme raztegniti po nikakem posebnem, podsodnost ustanovljajočem dogovoru jednega izmed sopravdnikov, tedaj je pritrđiti mnenju, katero izraža pri tem vprašanji Schrutka-Rechtenstamm, pišoč: da le „forum generale“ prvotoženčev, torej njegov „forum domicilii“, oziroma kar stopa na njegovo mesto, odločuje podsodnost sopravdnikov.

Gledé na navedeni razlog moramo dalje trđiti, da tudi dogovor kakega sopravdnika s svojim nasprotnikom, po katerem se je izrecno podvrđel nepristojnemu sodišču (izrecna prorogacija) ne more ustanoviti podsodnosti za sopravdnike.

Gledé na stvar, za katero gré v pravdi, je pa več izjem od splošnega pravila v §-u 41. pr. sod. obl.

Tožbe zaradi likvidacije tirjatev, v konkurzu prijavljenih, a prerekanih, če jih je sploh razsojevati sodiščem, vlagati je vedno le pri konkurznem sodišči (§ 124. in nasl. konk. r.) *) Po odločbi najvišjega sodišča z dne 22. novembra 1859. l. G.-U. 913 dovoljeno je celo z likvidacijsko, proti konkurzni masi pri konkurznem sodišči vloženo tožbo združiti zajedno tožbo zoper sodolžnike kridatarja zaradi plačila tirjatve.

Nadaljnja izjema velja za sindikatne tožbe po smislu zakona z dne 12. julija 1872. l., št. 112 drž. zak., katere je vložiti vedno le pri sodišči druge instance, v čigar okoliš spada sodišče, pri katerem ima službo dotični krivdepolni uradnik.**)

*) Po §-u 124. konk. r. naperiti je likvidacijsko tožbo zoper vse one osebe, katere prerekajo tirjatev, kot sotožence.

***) Po §-u 1. navedenega zakona moči je naperiti vkupno tožbo proti državi in krivdepolnemu uradniku.

Po §-u 4. naredbe pravosodnega ministerstva z dne 25. januarija 1850. l., št. 52 drž. zak. smeti je pri kompetentnem sodišči plačilnega kraja tožiti vse menične dolžnike z jedno in isto tožbo.

Osebnega in hipotekarnega dolžnika smeti je po odločbi najvišjega sodišča z dne 10. avgusta 1858. l., G.-U. 605 tožiti vkupno le pri realni instanci (§ 52. pr. sod. obl.). Slična je tudi odločba z dne 16. marcija 1880. l., G.-U. 7898.

Pristojnosti kakega sodišča pa tožitelj ne more določiti s tem, da izbere svojevoljno kakega toženca in ga imenuje na prvem mestu v tožbi. V tem pogledu omejuje ga določba ces. naredbe z dne 12. majnika 1852. l., št. 112 drž. zak., po kateri je glavnega zavezanca, ako je razviden iz pravnega, v tožbi navedenega opravila, imenovati na prvem mestu v tožbi. Pri solidarnih dolžnikih to ne dela razlike, ker so vsi jednako močno zavezani. Uvaževati pa je omenjeno določbo v drugih slučajih, n. pr. ako sta tožena vkupno dolžnik in porok, ako je tožen z likvidacijsko tožbo vkupno z drugimi toženci tudi oskrbnik konkurzne mase, ki ga je po §-u 24. konk. r. imenovati vedno na prvem mestu, ali če se s sindikatno tožbo tožita vkupno država in krivdepolni uradnik, ker le-ta velja po zakonu za glavnega zavezanca. V izpodbijalnih tožbah nevesti je tisto osebo na prvem mestu, kateri je v prosepah izpodbijano pravno opravilo (§ 31. izpodb. zak.; od. najv. sodišča z dne 17. decembra 1890. leta, Links 1866.).

Ako je tožba v navedenem pogledu nedostatna, ni je vračati v popravo, nego jo je po omenjeni ces. naredbi zavreči uradno.

Konečno omeniti nam je še to, da je po odločbah najv. sodišča z dne 26. febr. 1868. l., G.-U. 3004 in z dne 18. marcija 1890. l., Links 1547, kedar tožbo sprejme káko, po §-u 41. pr. sod. obl. nepristojno sodišče, upravičen jedino le prvotoženec uporabljati ugovor nepristojnosti sodišča, da ostalim tožencem ne pristojta ta ugovor in sicer niti ne glede na dvorni dekret z dne 4. septembra 1801. l., št. 535 zb. pr. zak., ker se nanaša ta dekret samo na meritorne ugovore, niti ne glede na dvorni dekret z dne 5. marcija 1847. l., št. 1042 iste zbirke, ker je prvotoženec, ki je izostal od obravnave, molče pripoznal pristojnost

sodišča in torej ni moči trditi, da ima vkupno korist s sotoženci pri njih ugovoru zaradi nepristojnosti sodišča. Sta li ti odločbi utemeljeni, o tem izpregovorimo drugikrat. Tu omenjamo le še odločbe najv. sodišča z dne 29. marcija 1859. l., G.-U. 762, po kateri ostane sodišče pristojno, naj se tudi prvotoženec po vročitvi tožbe izpusti iz pravde. Ta odločba utemeljena je po določilu §-a 6. pr. sod. obl.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Kedaj so upravičeni sodni ukrepi za varstvo nedol. otroka proti volji očetovi?

Vid K. zaprosil je dne 22. marcija 1890 pri okr. sodišči v H., naj zaukaže Ivani R., katera njegovega triletnega otroka pri sebi drži proti njegovi volji, da mora otroka v treh dneh vrniti očetu v nadziranje in oskrbovanje.

Okr. sodišče v H. je z odlokom zavrnilo prošnjo Vida K. iz razlogov: Ivani R. bil je otrok prositeljev, kateremu je sorodnica, izročen v nadziranje in oskrbovanje uže z odlokom z dne 30. aprila 1889 zategadelj, ker se je uvidelo, da Vid K. ni sposoben, nadzirati in oskrbovati svojega otroka, ki je pri Ivani R. bolje spravljen, nego pri Vidu K., odnosno pri njegovi sestri, s katero on, vdovec, vkupe živi; rečeni odlok zadobil je pravno moč in sedaj ne gre, da bi okrajno sodišče svojeoblastno premenilo svoj prejšnji izrek, zlasti ne, ker Vid K. ni navedel razlogov, iz katerih bi varuško oblastvo moralo spoznati, da vzgoja otroka pri Ivani R. ni varna; trjena beda Ivane R. ni takšen razlog, sosebno ker Vid K., kolikor sodišču znano, s svojim imetjem ne presega Ivane R.

Predočbo, katero je na to Vid K. podal, je okr. sodišče z odlokom z dne 23. majnika 1890 zavrnilo, sklicujoč se na odlok z dne 30. aprila 1889, iz katerega je Ivana R. pridobila pravic in ki ga torej na predočbo ni moči premeniti.

Višje dež. sodišče v B. je pa na ničnostno pritožbo Vida K. z odločbo z dne 1. julija 1890 naložilo okr. sodišču v H., naj glede vprašanja, je li Vid K. nesposoben, da bi nadziral in oskrboval svojega otroka, in ali očetovska njegova oblast še traja, prevede preiskavo in potem znova odloči.

Na to je okr. sodišče v H. z odlokom z dne 7. avgusta 1890 zopet zavrnilo prošnjo Vida K. in zajedno izreklo, da se Vidu K. odvzema očetovska oblast nad njegovim zakonskim otrokom nedol. Rezika K. in to iz razlogov: Gregor F., bivši otrokov oskrbnik »ad actum«, in Ivana R., teta otrokova sta povedala, da se Vid K. za tega otroka nikoli nič ni menil, da ga ni živil, nego prepustil to Ivani R., ne da bi le kolikaj prispeval k troškom preživljanja in vzgoje, da je otroka popolnem zanemarjal. Nadalje sta povedali Ivana R. in Marija H., da Vid K. tudi za svojega drugega, uže zamršega otroka ni skrbel, da je tudi ta drugi otrok prav tako delj časa bil pri tujih ljudeh v hrani in oskrbi, ker pri Vidu K. in njegovi sestri bil je zaljubljen v vsakem pogledu, in da poslednje mesece pred smrtjo, ko je po sili prišel k očetu Vidu K. in njegovi sestri, imel ni niti jesti niti zdravniške pomoči dovolj. Konečno je po pričevalu obč. predstojništva v R. Vid K. človek, ki je, slaboumen in nepreudarljiv gospodar, raztrosil uže več nego dve tretjini svojega imetja in ki tudi za vzgojo svojih otrok nima nikakega razuma, in potrjujejo še Ivana R., Marija H. in Jakob Z., da je Vid K. neobčutljiv človek ter za vzgojo svojega otroka naravnost nesposoben.

Tudi zoper ta odlok se je pritožil Vid K. in se mu upiral sosebno zategadelj, ker okrajno sodišče ni niti obvestilo o dekretu višjega sodišča v B. z dne 1. julija 1890 njegovega izkazanega pravnega zastopnika, potem ker je velevano preiskavo vodilo za hrbtom tega zastopnika in pri tem Ivano R., da si je stranka, zasllišalo kot pričo in njenim ter nje najbližnjih sorodnikov izpovedim popolnem verjelo, prič pa, katere je pritoževatelj navedel, bodisi ni zasljšalo, bodisi ni se oziralo na njih izpovedi.

Na to je višje dež. sodišče z zdločbo z dne 16. septembra 1890 pritožbi Vida K. po nekaj ugodilo ter prvosodni odlok z dne 7. avgusta 1890, kolikor odjema pritoževatelju očetovsko oblast nad nedol. Reziko K., razveljavilo, sicer pa potrdilo iz naštopnih razlogov:

Iz pozvedeb, katere je vršilo okrajno sodišče, ni se pokazalo, da bi bil Vid K. docela zaljubljal preživljanje in vzgojo nedol. Rezike K., kakor si misli § 177. obč. drž. zak., predno je izreči izgubo oblasti očetovske. Nego v tem pogledu je pritoževalju pripisovati v krivdo poglavitno le to, da ni dosti skrbel za trošek pri preživljanji svoje hčere, katero je pustil dobrovoljno delj časa pri Ivani R., a proti takšni opustitvi je bilo dovolj pomoči v tem, kar je Ivana R. pri sodišči storila, vloživši proti Vidu K. tožbo na poplačilo alimentov. Pač pa je izrek, ki ga je prvo sodišče storilo kot varuški urad, rekše da nedol. Rezika K. ostane še v bodoče na hrani in v vzgoji pri Ivani R., povse utemeljen, kajti vsem dočločilom v I. delu, pogl. 3. obč. drž. zakonika podložena je tendenca, da je pravice otrok, ki se sami ne mogo živiti, čuvati tudi proti njih roditeljem; s tega stališča je razlagati navedene predpise in če se to stori, tedaj je otroke tudi od očeta ločiti, kedar blaginja otrokova zahteva take naredbe. V le-tem slučaju se je dognalo, da je nedol. Rezika K. pri Ivani R. popolnem dobro spravljena in celo dostojno oskrbovana, ni pa pričakovati, da bi ta otrok bil prav tako oskrbovan, ako bi bil pri očetu Vidu K. ali pa pri njegovi sestri Tereziji S., kajti Vid K. je po izpovedih zaslišanih osob in pričevalu občinskega predstojnika človek len, vihrav in neobčutljiv, ter da je večino svojega imetja uže zagospodaril. Iz drugih pozvedeb nadalje je jasno, da Vid K. niti nima svojega rednega hiševanja in uže to naravnost brani dati otroka v nežni mladosti k očetu; tudi ni podoba, da bi ta otrok bil boljše oskrbljen pri pritoževaljevi sestri, nego li pri Ivani R. Na ugovore pritožitelja zoper izpovedi zaslišanih prič in proti pričevalu občinskega predstojništva ne gre ozirati se, ker v postopanju za nesporne reči ne veljajo razlogi sumnosti in zavržnosti prič, kakeršni so predpisani za postopanje sporno, in docela je po predpisih §-a 2. ces. pat. z dne 9. sept. 1854, št. 208 drž. zak., da se je sodnik oziral na pričevalo občinskega predstojnika. Ne kaže se potreba, zaslišati priče, navedene v pritožbi, ker je brez tega bil prvosodni odlok razveljavljen in ker za ostale potrjene izreke prvega sodnika znova ponudene priče ne dajo odločilnega gradiva.

Izvenrednemu rekurzu in ničnostni pritožbi Vida K. je ugodilo najvišje sodišče z odločbo z dne 2. decembra 1890 št. 13680. Premenilo je vse prvosodne odloke, proti katerim je

šla pritožba, potrdilo del višjesodne odločbe, kakor dopušča § 16. ces. pat. z dne 9. sept. 1854, št. 208 drž. zak. in spoznalo, da se ugodi prošnji Vida K. de praes. 22. marcija 1890, št. 3537 ter daje Ivani R. ukaz, naj v treh dneh Vidu K. vrne njegovo dete, nedol. Reziko K., če ne, prisiljena bode v to po pravu.

Razlogi.

Sámo višje dež. sodišče je razveljavljenje odloka okr. sodišča z dne 7. avgusta 1890 (kolikor je ž njim bila Vidu K. odvzeta oblast očetovska nad nedol. Reziko K.) obrazložilo tako, češ ker preiskava ni pokazala, da bi bil Vid K. doslej popolnem zalenobljal vzgojo in oskrbo svoje nedol. hčere Rezike K., kakor zahteva § 177. obč. drž. zak. In ta nazor se tudi ujema s spisi. Očetovske oblasti Vida K., kolikor se tiče njegove pravice in dolžnosti, da vzgoja otroka in mu določa prebivališče, pa se takó dolgo ni dotakniti, dokler ne nastopi jeden izmed slučajev v §§ 176. in 177. obč. drž. zak. Takega slučajja pa tudi ni, ker provedena preiskava ni podala dovolj razlogov, da bi upravičila sodne ukrepe za varstvo nedol. Rezike K. proti volji očeta, kateremu se ni dokazalo, niti da bi pri njem bila nevarnost za blaginjo otrokovo, niti da bi bil zalenobljal vzgojo in oskrbo imenovanega otroka, to tem menj, ker bi pač preje bilo smatrati za zanemarjanje očetovske skrbi, ako bi oče otroka svojega še nadalje puščal pri njegovi teti Ivani R. v oskrbi. Niti to, da Vid K. nima svojega hiševanja, ne more biti ovira njegovi zahtevi, da naj se mu vrne otrok, ker izpoved Ivane R. kaže, da Vid K. ima sedaj vkupno hiševanje s svojo sestro Terezijo S., in ta tudi lahko pomaga otroka vzgojati in oskrbovati. Prošnja Vida K., naj se Ivani R. da ukaz, da mu mora vrniti njegovega otroka, je torej v zakonu utemeljena, tako da odločbe nižjih sodišč obsegajo očitno krivico.

b) Izpodbojna tožba se je odbila, ker se je med pravdo po dražbi pokazalo, da je izpodbijana varnost nedostatna; pri izpodbijanju ni dovolj, če se je nameravalo dati prednost, a ni bilo uspeha.

Upniki v konkurzu Karla H. so po oskrbniku mase tožili Ivana T., naj t. pripozna, da je zastavljenje Karl H-ovih polovic hiše

št. 11 v R. in travnika vlož. št. 115 v Rb. na podlogi dolžnega pisma z dné 15. februarja 1890. l. za dozdevno njegovo posojilno tirjatev v znesku 1200 gld., in vknjižba zastavne pravice pri istih zemljiščih na podlogi istega dolžnega pisma ter odloka okrož. sodišča v R. z dne 18. februarja 1890, št. 333 v varnost te posojilne tirjatve pet 1200 gld., odnosno še ostalega zneska 830 gld. tožencu v prid za upnike Karla H. pravno brez učinka; naj 2. dovoli, da se to pravno razmerje na podlogi razsodbe iz te pravde pri zastavni pravici, katera se njemu v prid drži napominanih zemljiških polovic Karla H., zemljeknjižno zaznamuje ter da del kupnine, kateri odpade, kedar se prodasta ti zemljiški polovici, na njegovo zastavno-pravno zavarovano posojilno tirjatev per 1200 gld., odnosno ostali znesek per 830 gld., pride v konkurzno maso Karla H.

Prva instanca je tožbeni zahtevi glede na delni znesek per 750 gld. ugodila, a glede ostalih 80 kr., odbila jo in sicer iz razlogov:

Toženec pravi »excipiendo« sam, da je dolžno pismo z dne 15. februarja 1890 v svojih besedah samo toliko resnično, da sta zakonska H. njemu postala dolžna 1200 gld. posojila, ker jima je ta znesek bil za naprej prepustil proti obrestim in odpovedi, valute pa jima ni cele v gotovini naštel, nego le 80 gld. in mu je ostanek bilo pokriti tako, da je v svojo plačilno obljubo prevzel naslednje dolgove in sicer V-u 600 gld., L-u 150 gld., A-u 230 gld. in dolg M-u; tako je založen ves kot posojilo »novirani« znesek (tako se izrazi toženec) per 1200 gld. Dolžno pismo z dne 15. februarja 1890 svedoči glede na navedbe toženčeve le za znesek 80 gld. pravno opravilo, katero se po pravu kaže posojilno opravilo. Kolikor je zadevnega zneska več, tedaj v pravnem, med zakonskima H. in tožencem nastalem razmerji ni moči spoznati nikake posojilne pogodbe; nego rečeno pravno opravilo ima v sebi vse znake nepopolnega nakaza (§ 1403 obč. drž. zak.), ker toženec je sprejel nakaz od zakonskih H., ki sta navedene zneske per 600 gld. i. t. d. dolgovala navedenim upnikom in tožencu naložila, naj te zneske plača. Na podlogi tega nakaza pa sme toženec zahtevati od zakonskih H. le toliko povračila, kolikor je v resnici plačal. (§ 1409 obč. drž. zak.). Da bi bil kaj plačal, tega toženec sam ne trdi in zategadelj dne 15. februarja ni imel nikake pravice do povračila iz sklenjenega nakaza in je mogel tem manj »novirati« tirjatev,

katera še ni bila postala eksistentna. Glede dozdevnega, v dolžnem pismu z dne 15. februarja 1890 navedenega posojila v znesku 1200 gld., kolikor presega 80 gld., ni po tem takem toženec imel dne 15. februarja 1890 še nikake tirjalne pravice, še manj pa pravice do varnosti. Te varnosti ne more zahtevati niti toženec, niti upniki, kateri dne 15. februarja 1890 niso še imeli pravice do varnosti in katere je obljubil plačati toženec. Vsekakor pa toženec ni mogel zahtevati te varnosti iz naslova posojila, torej ne na ta način, kakor se je zgodila. In ker toženec sam priznava, da mu je uže dne 15. februarja 1890 znana bila imovinska stiska dolžnika Karla H., tedaj je lahko mislil si dne 15. februarja 1890, ko mu je konkurzni dolžnik dajal varnost za rečenih 1200 gld., da mu s temi pravnimi dejanji daje prednost pred drugimi upniki. Glede zavarovanega zneska 1200 gld., odnosno ostalih 750 gld. nahajajo se torej, kolikor ta znesek presega 80 gld., podstave za izpodbijanje po §-u 3. odst. 4. izpodb. zak. Glede ostalih 80 gld. trdi toženec, da jih je res kot posojilo odštel in da je pri sklepu te pogodbe bila dogovorjena varnost, katero podeljuje dolžno pismo. Če je to res, potem ni podstav za izpodbijanje, ker izpodbojni zakon dovoljuje izpodbijati le tisto varnost, katera se podeli za poprej nastalo tirjatev. Tu je toženec smel zategadelj zahtevati varnosti, katera se je podelila, ker je bil posojilo dal samo proti tej varnosti. Res tožitelji prerekajo, da bi bil toženec naštel 80 gld. posojila in da bi bila ob jednem varnost dogovorjena. Toda tožitelji so se izjavili, da ničesar ne reko, ali sprejmejo ali pa vrnejo zavračno glavno prisego, katero jim je toženec ponudil v dokaz prerekanih okolnostij; tudi so se izjavili, da ne imenujejo nobene osebe, katera bi storila to glavno prisego, ako bi bila dopuščena. Tožitelji so se torej uže v pravdi odrekli pravici, da bi s prisego potrdili protivje navedenih toženčevih trditev, in zato ni bilo več moči tožiteljem spoznati prisege (§ 36 sum. pat.) Po pravu torej tako kaže, kakor bi tožitelji ne bili storili prisege, katero jim je toženec naložil glede prerekanih okolnostij. Glede zneska 80 gld. je torej tožbena zahteva odbita.

Na apelacijo toženčevo je višje sodišče prvosodno razsodbo predruagačilo ter vso tožbeno zahtevo odbilo iz nastopnih razlogov:

Tožbeni zahtevi ni bilo ugoditi, ker po dvornem dekretu z dne 16. julija 1819, št. 159 zb. pr. zak. je smoter sodniške rzsodbe ta, da se ž njo določi pravo, ki je med strankama prepirno. Če je tudi sodišču naloga, da z rzsodbo pripravi pripoznanje pravici, katera obstoja za časa tožbe, vender pa te preje prepirne pravice rzsodba tedaj ne more več izraziti, kadar se dotična zahteva uže med pravdo izpolni, kajti tedaj takšen izrek nima več predmeta in sodnik naj svojim izrekom podloži vse dopustno pravdno gradivo ter ozira se torej pri svoji rzsodbi tudi na stvarni položaj, ki se je med pravdo premenil. V tej pravdi pa tožbena zahteva ne meri na pravno neveljavnost pravnega, med kridatarjem in tožencem sklenjenega, z dolžnim pismom z dne 15. februvarja 1890 osvedočenega opravila nasproti upnikom, nego obrnena je le na pravno neveljavnost in na odstranitev zastavno-pravne, na zemljiških deležih kridatarjevih dosežene varnosti. Po priznanji tožiteljev v konečnem spisu in po došlem pravomočnem, zemljiško zdražilo razdelilnem odloku pa je dokazano, da so konkurzna zemljišča bila izven konkurza dne 28. avgusta in 30. oktobra po neizpobiti eksekutivni dražbi prodana za zdražilo, katerega nikakor ni toliko, da bi zadoščalo vknjiženim tirjatvam, katere so vpisane pred varnostjo toženčevu, tako da izpodbijana varnost toženčeva ničesar več ne pomenja in je torej po dognani prodaji varnostnega predmeta dosežen tist smoter, kateri je dal povod tožbi, dosežen med pravdo in še pred dupliko, kakor bi bil dosežen tudi brez tožbe. Ta uspeh pa kaže, da toženec ni z izpodbijanym pravnym dejanjem dobil niti varnosti, niti plačila in tudi ne prednosti. Kaj takega pa je po §-u 5. in §-u 15. št. 1 izpodb. zak. treba, da je izpodbijanje dopustno, in iz tega zakonovega besedila izhaja, da za dopustnost izpodbijanja ni dovolj gola namera nasprotnikova, kakor razlagajo tožitelji. Rzsodba pa ne more odločevati pravice, kateri so uže pred njo vmesne dejanske okolnosti vzele predmet, in zato ni bilo tožbeni zahtevi ugoditi, nekaj iz meritornih, nekaj iz formalnih razlogov ne.

Na revizijo tožečih upnikov je najvišje sodišče z rzsodbo z dne 10. novembra 1891, št. 11984 potrdilo višjesodno odločbo.

R a z l o g i.

To, da je višjesodna odločba povse odbila tožbeno zahtevo, utemeljeno je v spisih in v zakonu. Izpodbijalo se je namreč

pravno dejanje, s katerim je dolžnik Karel H. tožencu po zastavni listini z dne 15. februarija 1890 za posojilno tirjatev 1200 gl. varnost dal na svojih zemljiških polovicah. To pravno dejanje dolžnikovo bilo bi sicer, ker so dane podstave §-a 5. izpodb. zak. z dne 16. marcija 1884, št. 36 drž. zak., spoznati za pravno brezupljivo, kajti jasno je, da toženec še dva tedna pred konkurzom imetja Karla H. ni imel nikake pravice do podeljene varnosti, nego je to pravico dobil še-le dva dni pred pričetkom konkurza; tudi je jasno, de je konkurzni dolžnik Karel H. s tem pravnim dejanjem tožencu vsekakor dal prednost pred svojimi nepokritimi upniki, prav tako, kakor če bi bil tistim svojim upnikom, kateri so ali bodo do plačila prišli iz vsote, upane mu od toženca, sam podelil na svojih zemljiških polovicah zastavno pravico, katere do tedaj še niso smeli iskati; da je dolžnik s tem namerjal prikrajšati ostale nezavarovane upnike, to izhaja samo iz načina, kakó je napominano storil; toženec pa ni dokazoval, da mu v kritični dobi ni bila znana dolžnikova namera, njemu dati prednost po pravnem dejanji pred ostalimi upniki, pač pa kažejo okoliščnosti, katere je toženec v pravdi razkladal, ter osebne razmere med njim in vkupnim dolžnikom, da je toženec lahko spoznal takšno namero vkupnega dolžnika. Tu nič ne stori, čeprav sta vkupni dolžnik in ž njim toženec tedaj utegnili nadejati se, da bodeta po transakcijah z glasnimi upniki odvrnila nasledke njunega pravnega dejanja, ki bi bili lahko slabi za ostale nepokrite upnike.

Toda razsodba v izpodbojni pravdi ne more biti nikdar gola utrjevalna razsodba (Feststellungsurtheil). V izpodbojnih prepirih izven konkurznega postopanja je po §-u 35. izpodb. zak. v razsodbi z izrecilom, da pravno dejanje nima moči, vedno združiti tudi odločbo, kaj bodi toženec dolžan storiti ali trpeti, da se zadovolji tožitelj. Prav tako mora tudi razsodba v prepirih v konkurznem postopanju izreči, kaj je v konkurzno maso povrniti, odnosno kakov namestek je dati konkurzni masi (§§ 17 19 in nasl. izpodb. zak.). Kjer pravda utrdi, da pri izpodbijanju toženec nima tožitelju ničesar povrniti, ničesa namestiti in njemu v prid ničesar trpeti, kedar je torej tožbeno zahtevo glede obnove prejšnjega stanja ali glede namestka treba odbiti, tedaj tudi ni dopustna gola akademična odločba, da je nekaj brez pravne moči po izpodbojnem zakonu. V tem slučaju pa je utrjeno na podlogi prisilne hipotekarne dražbe,

završena po podani repliki, in na podlogi razdeljenega zdražila, da na toženčevo vknjiženo tirjatev ni prišlo nič zdražila, da torej tožeči upniki niso prikrajšani po izpodbijanem pravnem dejanji.

c) K računu in postopanju po §-u 100 obč. sod. reda treba, da je položitelj zavezan dati račun.

Friderik B. je sub praes. 21. marcija 1891, št. 2048 pri okr. sodišči v Litiji vložil prošnjo, v kateri je najprvo trdil, da je bil Josipu M. položil račun, iz katerega mu on za dobo od 12. sept. 1889 pa do 23. oktobra 1890 dolguje vsega vkupe 707 gld.; v tem računu da so bili natanko navedeni predmetje, katere je Josip M. prejel, ter tudi, kedaj jih je prejel; ker pa mu Josip M. na vse to nobenega odgovora ne dá, zato da mora navedeni račun položiti k sodišču ter prositi, naj sodišče Josipu M. naloži, da račun v 30 dneh graja, sicer bode misliti, da ga je odobril.

Okrajno sodišče je na to, z odlokom z dne 24. marcija 1891, sklicujoč se na dv. dekret z dne 15. januarja 1787, št. 621 zb. pr. zak., določilo narok v zaslišanje strank o tem, kakšen ròk je postaviti za odobritev ali grajo računa.

K temu naroku se Josip M. ni oglasil in okr. sodišče je zapisnik rešilo tako, da je z odlokom z dne 23. aprila 1891, št. 2766 Josipu M. naložilo, naj račun Friderika B. v 30 dneh odobri ali pa graja.

Proti temu odloku vložil je Josip M. rekurz, v katerem je poudarjal, da račun Friderika B. ne kaže niti gospodarstva s tujim imetjem, niti mejsobnega računskega razmerja, ampak je zgolj znamenek kupninskih tirjatev; tak račun pa ne more biti substrat za računsko pravdo, katera se hoče uvesti z omenjenim odlokom.

Višje dež. sodišče v Gradci je z odločbo z dne 22. julija 1891, št. 7179 rekurzu ugodilo, predrugáčilo prvosodni odlok ter zavrnilo zahtevo Friderika B., da bi se uvedlo postopanje po §-u 100 obč. drž. zak., vse to pa zategadelj, ker položeni račun more samo tedaj biti pripraven substrat za računsko pravdo, ako je položitelj računa po zakonu, po pogodbi ali po sodnem izreku zavezan v položitev računa; tu pa prositelj ni navajal nič takšnih okolnostij, iz katerih bi bilo moči izvajati takšno zavezo, nego on

hoče le plačilo svojega preračunjenega zneska, a iz gole položitve računa ni, da bi morala izhajati računska pravda.

Na revizijski rekurz Friderika B. je najvišje sodišče z odločbo z dne 29. septembra 1891, št. 11767 potrdilo višjesodno odločbo iz njenih istih razlogov ter glede na to, da se je nalog, naj se naznanjeni račun graja ali pa odobri, nalog, po katerem se je Josip M. čutil prikrajšanega, izdal mu še-le z okrajno-sodnim odlokotom z dne 23. aprila 1891, št. 2766, ter je torej še-le po tem odloku nastopil razlog rekurza.

d) **Pristojnost v najemnih rečeh, ki se tičejo premičnin.**

Tožbo A. B-a proti C. D-u, podjetniku »rakoplovne šole« v Pragi, s katero se je zahtevala razveza najemne pogodbe glede balona ter plačilo 2900 gld., vrnilo je deželno sodišče v Pragi zaradi očitne nepristojnosti, utemeljujoč, da se tožba opira na najemno pogodbo glede premične stvari, po §-u 15. lit. e) jur. norme pa so vsi spori iz najema premičnin ne glede na znesek odkazani v okoliših zbornega sodišča mestnim deleg. okrajnim sodiščem.

Na pritožbo tožiteljevo je višje dež. sodišče prvosodni odlok razveljavilo in deželnemu sodišču naložilo, naj ne glede na navedeni razlog nepristojnosti uvede za tožbo zakonito postopanje, to pa glede na to, ker iz §§ 1. in 2. zakona z dne 16. novembra 1858, št. 213 drž. zak. izhaja, da postopanje v rabokupnih rečeh raztega se zgot na nepremične ter takšne stvari, katere so po zakonu z nepremičnimi v isto vrsto postavljene, torej zavrnitev tožbe zaradi nepristojnosti na podlogi §-a 15. lit. e) zakona z dne 20. novembra 1852, št. 251 drž. zak. ni po zakonu, ker je to določilo prišlo po preje navedenem zakonu ob veljavo.

Na pritožbo toženčevo je najvišje sodišče z odločbo z 21. oktobra 1891, št. 12550 odločbo druge instance razveljavilo in prvosodni odlok obnovilo glede na to, da je z določilom §-a 1. ces. ukaza z dne 16. novembra 1858, št. 213 drž. zak. — to izhaja iz besed in iz smotra, da naj vsi ti spori rabokupni zaradi brzosti rešujejo se pred okrajnimi sodišči — ostal v veljavi temelj pristojnosti § 15. lit. e) ces. pat. z dne 20. novembra 1852, št. 251 drž. zak. glede onih, v cit. § 1. neimenovanih premičnih stvarij in pri

gotovih, po svojstvu svojem premičnih, v §-u 1. ces. ukaza z dne 16. novembra 1858 navedenih stvarih ni smeti prezreti, da za podobne najemne spore sedaj ni pristojno okrajno sodišče bivališča toženčevega, nego sodišče okraja, kjer se stvar nahaja; nazor torej v pritožbi, da je § 15. lit. e) jur. n. bil razveljavljen, ne dá se s tem utemeljiti, ker bi bile rečene premične stvari vsprejete v novejši zakon; tožba bila je po svoji vsebini, katera tu jedino odločuje, podana sodišču, očitno nepristojnemu, in tako je zavračajoči odlok prve instance utemeljen po §-u 1. ces. pat. z dne 20. novembra 1852, št. 251 drž. zak.

e) **K sodni poravnavi glede troškov.**

V redni pravdi Barbare Č. s Tomažem V. za 517 gld. sklenili sta stranki poravnavo, v kateri se je toženec zavezal, da bode vtoževano tirjatev z obrestmi tožiteljici poplačal do gotovega dne in jej povrnil tudi pravnne troške, kolikor jih sodišče odmeri, v 14 dneh pod eksekucijo.

Te troške odmeri okraj. sodišče v M. na 14 gld. 26 kr.

Tožiteljica Barbara Č. se pritoži, da so jej bili troški prenizko določeni, in višje dež. sodišče v P. je tej pritožbi ugodilo, pravnne troške zvišalo na 18 gld. 81 kr. in prisodilo za troške pritožbe 3 gld. 50 kr., zategadelj, ker je prvi sodnik pravnne troške primeroma nizko odmeril, če se uvažujejo trud, zamuda časa in gotovi izdatki.

Revizijski rekurz toženčev je najvišje sodišče z odločbo z dne 25. septembra 1889, št. 10982 odbilo glede na to, da sta se stranki poravnali za toliko pravnih troškov, kolikor jih sodišče določi, da se pa s tem nista odrekli pravici pritoževati se zaradi troškov, katere odmeri prvi sodnik; bila je torej tožiteljica upravičena, da se je pritožila zoper odmero troškov po prvem sodniku, in ker tudi znesek 18 gld. 81 kr., na kateri je višje dež. sodišče zvišalo pravnne troške, ni pretiran, zato je bilo to pritožbo odbiti.

f) K podstavam eksekutivnega postopanja.

S tožbo de praes. 6. februarija 1891 zahtevala je občina K. od stavitelja R. povračilo škode v znesku 57.879 gld., nastale zaradi tega, ker se je podrl most, kateri je stavil bil toženi R. čez reko V., in tudi je prosila, naj se uvede eksekutivno postopanje po § 298. obč. sod. reda. Prošnji bile so priložene naslednje listine: 1. uradna svedočba okrajnega sodišča v S. pod A., katera potrdi, da se je zvršil dokaz v večni spomin glede podrtega mostu ter nastale škode v znesku 57.879 gld. in da je po mnenji zvedencev toženec zakrivil to škodo, ker se je poslužil nedostatnega staviva in vodno stavbo malomarno provedel, tako da so se stebri mostu štiri mesece po kolavdaciji zrušili in je nastala rečena škoda; 2. pogoji stavbe pod J., ponudba pod K., v kateri se toženec izjavi, da so mu znani vsi pogoji oddajane stavbe, da se tem pogojem pokori, da hoče provesti redno vsa potrebna dela ter jamčiti za vse hibe, katere bi se v treh letih pokazale, in konečno 3. zapisnik pod L. o odobrenji te ponudbe.

Z odlokom z dne 4. marcija 1891 določilo je deželno sodišče v P. po tožbeni prošnji narok za ustno postopanje po §-u 298. obč. sod. r. in dvor. dek. z dne 7. majnika 1839, št. 358 zb. pr. zak.

Na rekurz tožencev je višje dež. sodišče v P. z odločbo z dné 17. marcija 1891 zaukazalo deželnemu sodišču, naj o tej tožbi uvede redno pismeno postopanje, utemelj ujoč: Postopanje po §-u 298. obč. sod. r. in po dvor. dek. z dne 7. majnika 1839, št. 358 zb. pr. zak. je uvesti le tedaj, kedar se tožba opira na polnoverne listine. Le-ta tožba pa se večji del sklicuje na mnenje zvedencev in izpovedi prič, potem na zapisnike o teh uradnih činih, ne dokazuje se torej z listinami, nego s pričami in zvedenci, kateri so pač uže zaslišani. Tožbena zahteva pa tudi ni godna za eksekutivno postopanje, ker se ne trdi in tudi z listinami ne dokazuje, da bi bil toženec pripoznal svojo zavezo povrniti škodo, kolikor se je vtožuje. Treba je torej najprvo z izrekom sodniškim utrditi, je li toženec zavezan povrniti škodo in v kolikem obsegu je to storiti dolžan. Tožbena zahteva torej ne izhaja jasno naravnost iz listin, priloženih tožbi, in bilo je zategadelj o tožbi uvesti le pismeno postopanje.

Na revizijski rekurz občine K. je najvišje sodišče z odločbo z dné 20. majnika 1891, št. 5857 razveljavilo odločbo druge

instance in obnovilo odlok deželnega sodišča, utemeljujoč: Poudba pod K., v kateri toženec svojeročnim podpisom obljubuje, da hoče zvršiti stavbo po proračunu in načrtu mostu pod pogoji, kateri so mu znani in se jim pokori, obsega v zvezi s temi pogoji pod J. in z zapisnikom pod L. pravni temelj zaveze toženčeve, da hoče povrniti škodo, katero bi zakrivil s slabim stavivom ali nedostatnim delom. Na prošnjo občine K. bilo je dovoljeno dokazovanje v večni spomin glede podrtega mostu, zvršeno v navzočnosti in z intervencijo toženčeve, bilo je potem pravomočno proglašeno kot završeno in od sodišča sprejeto. Po tem dokazu se je most zrušil zaradi tega, ker je bilo stavivo nedostatno in ker se je stavba tudi nedostatno zvršila v spodnjem delu, in škoda iz tega znaša 57.879 gld. Te tožbene priloge pod A, K, J in L, na katere se opira tožbena zahteva, treba je uvaževati kot polnoverne listine in je torej v zakonu utemeljena prošnja tožeče občine, naj se uvede postopanje po smislu § 298. obč. sod. r. in dvor. dek. z dne 7. majnika 1839, št. 358 zb. pr. zak.

Kazensko pravo.

Kako je tolmačiti izraz „lotiti se koga“ v §-u 143. kaz. zak. ?

Z rabsodbo deželnega sodišča Ljubljanskega z dne 6. februvarija 1891, št. 1392 bil je obtoženi Matija Pr. po §-u 259. št. 3 kaz. pr. r. oproščen od obtožbe zaradi hudodelstva težke telesne poškodbe po §-u 143. kaz. zak.

Zoper to rabsodbo vložilo je državno pravdništvo pri tožbo, opirajoč jo na ničnosti vzrok § 281, št. 5 kaz. pr. r., katero je pa najvišji kasacijski dvor z rabsodbo z dne 11. junija št. 3800 zavrgel iz naslednjih razlogov:

Obtoženi Matija Pr. udeležil se je s svojimi tovariši pretepa proti množici nasprotnih fantinov, med katerimi je bil tudi poškodovani Janez M. Matija Pr. je poleno, katero je nekdo od nasprotnne stranke njemu pod noge vrgel, pobral ter je zagnal nazaj, ne da bi koga poškodoval. Pri tem pretepu pa je bil Janez M. s kamnom na glavi poškodovan in je zaradi tega čez delj časa umrl. Na podlogi teh okolnostij je sodišče obtoženega Matijo Pr. oprostilo od obtožbe zaradi hudodelstva po §-u 143. kaz. zak., ker ni bilo dokazano, da bi se bil obtoženec ubitega pri tepežu lotil.

Ta pravni nazor sodišča pobija državno pravdnništvo, navajajoč v ničnostni pritožbi:

a) Da se je obtoženec ubitega lotil, je dokazano, ker vsako določno, prepovedi udeleževati se tepežev protivno postopanje smatrati je za »lotenje«, in

b) pri uporabi §-a 143. kaz. zak. je vse jedno, je li smrtna kvara, katero je poškodovanec pri tepežu dobil, nastati mogla po obtoženčevem dejanji; nego § 143. kaz. zak. je tudi takrat uporabljati, kedar vzročna zveza med lotenjem in poškodbo ni dokazana, ali je še celo izključena.

Trditev *ad a* je vsekakor priznati za pravo, ker zakon jedino le zahteva, da se kdo pri tepežu koga loti, ter zadolženje iz tega postopanja zapreti s kaznijo.

Tudi trditvi *ad b* nikakor ni moči povse oporekati.

Toda nazori, utemeljevani v ničnostni pritožbi nikakor ne morejo za obtoženca veljati v le-tem slučaju. Vsaka udeležba pri tepežu še ne upravičuje uporabljanja določbe §-a 143. kaz. zak.; upravičuje to le taka udeležba, o kateri se lahko trdi, da se je udeleženec v istini koga lotil. Izraza »lotiti se koga« pač ni jemati v ožjem pomenu (da bi se storilec posrednje ali neposrednje dotakniti moral poškodovanca), nego raztegati je ta pojem tudi na strele, metanje kamenja na koga i. t. d. Vender pa mora storilčevo dejanje naperjeno biti proti poškodovancu, da se lahko trdi: storilec se je poškodovanca lotil. Popolnem isto pa je, je li dejanje uspešno bilo, ali ne. Ko bi bilo v tem slučaju dokazano, da je obtoženec poleno z nakano vrgel, da bi ubitega zadel, a bi ta nakana ostala brezuspešna, to bi se vender obtoženec ubitega lotil po smislu zakona in uporaba §-a 143. kaz. zak. proti obtožencu bila bi upravičena. Ker se pa sodišče na podlogi podanih okolnostij o tem ni prepričalo, nego je smatralo, da je obtoženec poleno proti nasprotnim le kar zagnal, ne da bi koga zadel, manka napada, namenjenega proti ubitemu, torej dejstva, katero bi bilo moči značiti kot lotenje ubitega in bi bilo § 143 kaz. zak. smeti uporabiti proti obtožencu.

Iz upravne prakse.

Ako je župni vikar nameščen z dekretom, kateri govori o popolnem obsegu dušnega pastirstva, toda ne izreka, da je dušno pastirstvo opravljati samostojno, tedaj se dekret, sosebno če ni škofovega certifikata o samostojnosti opravila, lahko tolmači iz drugih momentov za nesamostojnost dušnega pastirja.

A. P., župni vikar pri Sv. Tomaži, vložil je pri c. kr. državnem sodišči sub praes. 21. oktobra 1891, št. 207 tožbo proti c. kr. ministerstvu za uk in bogočastje ter ž njo zahteval: C. kr. ministerstvo za uk in bogočastje je dolžno, da tožitelju v 14 dneh pod eksekucijo v dopolnitev kongruve za dobo od 1. januarija 1887 do 30. septembra 1891 plača 1186 gld. 38¹/₂ kr. s 5% obrestmi od 139 gld. 57¹/₂ kr. izza 1. januarija 1888, od 279 gld. 15 kr. izza 1. januarija 1889, od 279 gld. 15 kr. izza 1. januarija 1890, od 279 gld. 15 kr. izza 1. januarija 1891 in od 209 gld. 36 kr. izza 1. januarija 1891 ter pravnne troške, potem da mu od 1. oktobra 1891 naprej njegovo kongruvo odmeri s 600 gld. na leto ter da mu na kongruvo, plačevano do vročene razsodbe samo s 300 gld. na leto, nakaže plačilo obrokov, ravnajočih se po vsakoletnem večjem plačilu, s 5% obrestmi od dne vročene tožbe.

C. kr. državno sodišče je z razsodbo z dne 20. januarija 1892, št. 6 to tožbeno zahtevo odbilo iz naslednjih razlogov:

Tožitelj predložil je fasijo, da bi se mu dopolnila dotacija po zakonu z 19. aprila 1885, št. 47 drž. zak. Na to se je z rešilom c. kr. namestništva v Trstu z dne 18. novembra 1886, št. 19881 tožitelju kot vikarju pri Sv. Tomaži kongruva določila v znesku 300 gld., kakor za pomožne mašnike in sicer glede na to, ker je tožitelj zavisen od župnika v Kamnjah.

Zoper to rešilo vložil je tožitelj rekurz, kateremu pa c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje z razpisom z dne 8. marcija 1890, št. 3381 ni ugodilo in sicer zategadelj ne, ker je bil vikarijat pri Sv. Tomaži v sistem državno pripoznanih dušnih pastirstev z dv. dekretom z 9. novembra 1784, št. 2017 vsprejet kot služba pomožnega mašnika z mandovano jurisdikcijo in ker se pozneje vika-

rijat ni povzdignil v samostojno dušno pastirstvo, da bi to država odobrila bila.

Sedaj tožitelj trdi, da je njega na podlogi §-a 1. zakona zastran kongruve z dne 19. aprila 1885, drž. zak. št. 47 smatrati za samostojnega dušnega pastirja in da mu torej pristaja kongruva 600 gld. na leto.

Po odst. 2. v §-u 1. cit. zakona zastran kongruve umeti je v izrazu, ki ga rabi odst. 1. rečenega paragrafa, v izrazu »samostojni dušni pastirji« (»selbständige Seelsorger«) vse tiste duhovnike, kateri imajo, kanonski umeščeni od škofa, pravico in dolžnost, da v določeni cerkveni občini zvršujejo dušno pastirstvo, ali katere sicer škof dijeceze upravičuje za samostojno dušno pastirovanje, to so lokalni kapelani, župni vikarji i. t. d.

Ker tožitelj ni bil kanonski umeščen, tedaj mora, da ga je moči po prej naved. §-u 1. smatrati za samostojnega dušnega pastirja, dokazati, da ga je škof upravičil za dušno pastirovanje v cerkveni občini pri Sv. Tomaži. Hoteč dokazati to, se tožitelj sklicuje na razpis knezoškofijskega ordinarijata Goriškega z dne 8. oktobra 1884, št. 2139, s katerim se mu je podelil urad župnega vikarja pri Sv. Tomaži in ki slove: »ac facultatem tibi concedimus in Ecclesia vicariali St. Thomae et si ab alio Curato Archidioecesis Nostrae annuente parochia tuo in subsidium vocatus fueris, in aliis quoque Archidioecesis Nostrae ecclesiis animarum curae vacandi, verbum Dei praedicandi, Sacramenta administrandi, aliaque ad sacram jurisdictionem fori interni pertinentia exercendi.«

Ali iz tega, da se je tožitelju dala oblast opravljati v popisanem obsegu dušno pastirstvo v cerkveni občini pri sv. Tomaži ne izhaja še, da je upravičen bil, opravljati je iz svoje jurisdikcije, torej kot samostojen dušni pastir.

Če pa se pomisli, da je služba vikarja pri sv. Tomaži v personalnem in lokalnem statusu nadškofije Goriške izrecno označena kot »Vicariatus dependens a Parochia Kamnje«, in nadalje, ker ni izrecnega potrdila njegovega škofa, da mu je bila dana oblast samostojnega dušnega pastirovanja v vikarijatu pri Sv. Tomaži, zavisnem od župe Kamenske, tedaj je misliti, da je ta vikar bil upravičen opravljati rečeno dušno pastirstvo samo kot namestnik svojega župnika, a ne iz svoje jurisdikcije. Njega torej ni moči smatrati samostojnega dušnega pastirja in odbiti je bilo njegovo tožbeno zahtevo,

Književna poročila.

Mjesečnik pravničkoga društva u Zagrebu ima v svojem 2. br. za februarjij mesec naslednji razpravi: Pravno-povjestni podatki o Turo-polju. Napisao dr. Š. pl. Bresztyensky. — Mora li kod smetanja posjeda biti namjere na smetanje upravljene? Napisao dr. Ž. Mila dinović.

Juristischer Führer durch Wien. Von dr. C. Bonn. — Wien, 1892. — M. Perles.

Takega voditelja po stolnem mestu naše države je bilo zlasti treba glede na novo organizacijo Dunaja. Praktična je knjiga sploh za juriste v pokrajinah, katerim je opraviti s civilnimi oblastvi na Dunaji. Razvidne so iz nje nadrobno notranje uredbe najvišjega sodišča, generalne prokura-ture, višjega deželnega sodišča, deželnega sodišča, trgovskega in бага-telnega sodišča, okrajnih sodišč, državnega pravdnitstva, upravnega sodišča, avstrijskih ministerstev, policijskega rajona, Dunajskega magistrata, občin-skih organov itd.

Sammlung von Entscheidungen zum Handelsgesetzbuche. Von dr. L. Adler. u. dr. R. Clemens. B. VIII. Nr. 1320—1514. Wien, 1892. — Manz. — Str. 487. — Cena 4 gld.

Opozarjali smo v našem listu že na to lepo zbirko najvišjesodnih odločeb k trgovskemu zakoniku. Sedanji osmi zvezek obsega vse priob-čene odločbe do l. 1891. in sicer ne le k trgovskemu zakoniku, nego tudi k zakonom zastran pridobitnih in gospodarskih zadrug ter k kuratorskim zakonom. Vsega vkupe je 195 odločeb na čednem tisku. Pridodano je skrbno izdelano sistematsko kazalo ter kazalo k posameznim članom, odnosno paragrafom. Izdajateljema je pomagal na podlogi aktov popravljati odločbe ravnatelj pomožnih uradov pri najvišjem sodišči, Klesl.

Ueber Verbrecher und Vertheidiger. Vortrag, geh. im wissenschaftlichen Club in Wien. Von dr. L. Drucker, Hof- u. Gerichtsadvokat in Wien. — Manz, Wien 1892. — Str. 38. — Cena 30 kr.

Ein Vorschlag für die Neugestaltung des Civilprocesses in Oesterreich. Von dr. O. Franckel. Separatabdruck aus d. Zeitschrift f. Privat- u. öffentl. Recht. — Manz, Wien, 1892. — Str. 76. — Cene 80 kr.

Beitrag zur Theorie d. deutschen Privatrechtes. Von dr. Al Heilinger. — Manz, Wien, 1892. — Str. 28. — Cena 40 kr.

Zur Reform d. Oesterr. Finanz-Strafprocesses. Von dr. Fr. Meisel. — Manz, Wien, 1892 — Str. 118. — Cena 60 kr.

Deželni zakonik za vojvodino Štajersko. Leto 1891. (Dalje in konec.) XI. kos. Izdan in razposlan dne 18. septembra 1891. 34. Razglas c. kr. namestništva z dne 4. septembra 1891. o porabi od c. kr. minister-stva za notranje stvari izdanega ordinacijskega in dispenczijskega pra-vilnika za dobrodelne naprave, ki so pod nadzorstvom štaj. deželnega od-bora in za oskrbovanje ubogih po občinah. — XII. kos. Izdan in razposlan dne 21. septembra 1891. 35. Postava z dne 12. avgusta 1891., veljavna za vojvodino Štajersko o zgradbi in vzdrževanji naprav za uravnavo Savinje

v progi od Mozirja do Celja. — XIII. kos. Izdan in razposlan dne 25. oktobra 1891. 36. Postava z dne 1. septembra 1891., s katero se preminja deželna postava z dne 24. marca 1875., št. 17. dež. zak. o uravnavi reke Mure od Radeckovega mostu v Gradci do štajersko-ogerske meje. — XIV. kos. Izdan in razposlan dne 13. decembra 1891. 37. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 24. novembra 1891., izvršilni pouk o tehnično-gospodarski izvršbi za vzdrževanje do sedaj izvršenih gradeb in jezov za uravnavo Mure, in za vzdrževanje pravilnega teka reke in za varnost Murinih bregov v progi od Radeckovega mosta do štajersko-ogerske meje potrebnih del. — XV. kos. Izdan in razposlan dne 14. decembra 1891. 38. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 5. decembra 1891., o povračilu za poldansko hrano, katera gre vojakom na prehodu. — XVI. kos. Izdan in razposlan dne 31. decembra 1891. 39. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 22. decembra 1891. o propisih za spričala o izvoru in o zdravju, katerih treba za žive prašiče pri uvažanji z Avstro-Ogerske na Nemško.

Državni zakonik v slovenski izdaji. Leto 1891. (Konec.) — Kos XLIII. Izdan in razposlan dne 3. oktobra 1891. 147. Ukaz pravosodnega ministerstva z dne 25. septembra 1891. l., da se občina Verbeki odkazuje okolišu okrajnega sodišča Kamionka strumilowa v Galiciji. 148. Ukaz finančnega ministerstva z dne 26. septembra 1891. l. s katerim se dovoljuje vtiskovanje kolkovnega znamenja po 5 kr. in po 1 kr. na vozno-listne golice. — Kos XLIV. Izdan in razposlan dne 8. oktobra 1891. 149. Ukaz trgovinskega ministerstva z dne 30. septembra 1891. l., s katerim se izdaje predpis o uniformovanji a) uradnikov in uradniških aspirantov, b) poduradnikov in poduradniških namestnikov, in pa c) služabnikov državnih in zasebnih železnic. — Kos XLV. Izdan in razposlan dne 16. oktobra 1891. 150. Zakon z dne 3. oktobra 1891. l. zastran dodeljevanja ugodnosti in podpor vsled škodnosti, katere je napravila trtna uš (Phylloxera vastatrix). — Kos XLVI. Izdan in razposlan dne 16. oktobra 1891. 151. Razpis finančnega ministerstva z dne 1. oktobra 1891. l. zastran priglada tistih narejalcev kisa, kateri uporabljajo za narejanje kisa žganja davka prosto. 152. Razglas ministerstva za notranje stvari z dne 6. oktobra 1892. l., da se je Njegovi c. in k. Visokosti gospodu nadvojvodi Viljemu kot velikemu nemškemu križevniku dodeljena pravica svobodnega razpolaganja z imovino nemškega viteškega reda razširila se zneska 10.000 gld. k. d. na znesek 30.000 gld. a. v. 153. Ukaz ministerstev za trgovino in finance v porazumu z ministerstvom za notranje stvari z dne 8. oktobra 1891. l. zastran dopolnitve in izpremene pristanskega redu za c. k. pristanišče ob bodenskem jezeru v Bregenci z dne 6. aprila 1870. l. (Drž. zak. št. 49.). Kos XLVII. Izdan in razposlan dne 28. oktobra 1891. 154. Ukaz ministerstev za finance in trgovino z dne 1. avgusta 1891. l., s katerim se z ozirom na § 21 izvršitvenega predpisa k obči colni tarifi avstrijsko-ogerskega colnega okoliša razglašajo spisek colnij in colnišč, postavljenih sedaj za ta okoliš. — Kos XLVIII.

Izdan in razposlan dne 14. novembra 1891. 155. Ukaz ministerstva za finance in trgovino z dne 2. oktobra 1891. l. zastran colnega postopanja z drožmi. 156. Ukaz pravosodnega ministerstva z dne 8. oktobra 1891. l., da se občina Markuszowa odkazuje okolišu okrajnega sodišča v Frysztaku v Galiciji. 157. Ukaz finančnega ministerstva z dne 12. oktobra 1891. l. o izvršitvi člena I. v zakonu z dne 3. oktobra 1891. l. (Drž. zak. št. 150.) zastran dodeljevanja ugodnosti in podpor vsled škodnosti, katere je napravila trtna uš (Phylloxera vastatrix). 158. Ukaz poljedelskega ministerstva z dne 10. novembra 1891. l. k členu II. zakona z dne 3. oktobra 1891. l. (Drž. zak. št. 150.) zastran dodeljevanja ugodnosti in podpor vsled škodnosti, katere je napravila trtna uš (Phylloxera vastatrix). — Kos XLIX. Izdan in razposlan dne 17. novembra 1891. 159. Zakon z dne 10. novembra 1891. l. zastran dopolnitve §§ 17 in 52 v vojnem zakonu. — Kos L. Izdan in razposlan dne 24. novembra 1891. 160. Razpis finančnega ministerstva z dne 16. novembra 1891. l. zastran postopanja z drobci hektolitrove stopinje pri ovedovanji alkoholove množine. 162. Ukaz finančnega ministerstva z dne 18. novembra 1891. l. zastran dogovora, sklenjenega z deželnim zastopom vojvodine bukovinske z ozirom na zemljiško-razbremenilni zalog te kronovine. — Kos LI. Izdan in razposlan dne 27. novembra 1891. 162. Ukaz trgovinskega ministerstva v porazumu z ministerstvom za notranje stvari in finance z dne 21. oktobra 1891. l., s katerim se izpreminja § 5 v ministerstvenem ukazu z dne 28. marca 1881. l. (Drž. zak. št. 30.) zastran vnovičnega meroskusa za merjenje in tehtanje v javnem prometu služočih mer, uteži, tehtnic in drugačnih merskih priprav in pa meroskusu zavezanih sodov. 163. Razglas finančnega ministerstva z dne 5. novembra 1891. l., da sta se združili podružnici praške c. k. velike colnije na kolodvoru Frančiška Jožefa in na kolodvoru češke severne železnice v Pragi. 164. Zakon z dne 25. novembra 1891. l. zastran pridobitve gališke železnice Karola Ludovika po državi. — Kos LII. Izdan in razposlan dne 1. decembra 1891. 165. Ukaz ministerstev za finance in trgovino z dne 29. oktobra 1891. l. zastran colnega postopanja z odpadki ozokerita. 166. Razglas trgovinskega ministerstva z dne 21. novembra 1891. l., s katerim se objavljajo dodatna določila k meroskusnemu redu z dne 19. decembra 1872. l. (Drž. zak. št. 171.) — Kos LIII. Izdan in razposlan dne 2. decembra 1891. 167. Cesarski patent z dne 30. novembra 1891. l. zastran sklica deželnega zbora nadvojvodine avstrijske pod Anižo. — Kos LIV. Izdan in razposlan dne 4. decembra 1891. 168. Ukaz ministerstev za notranje stvari, trgovino, finance in poljedelstvo z dne 4. decembra 1891. l. zastran uvažanja prašičev, svinjine, slanine in klobas iz Združenih držav ameriških. — Kos LV. Izdan in razposlan dne 11. decembra 1891. 169. Razglas trgovinskega ministerstva z dne 2. decembra 1891. l., da se toplomeri pripuščajo v uradni popreskus in uradno poveritev. 170. Ukaz ministerstva za notranje stvari z dne 5. decembra 1891. l. zastran zdravilske odredbine za leto 1892. 171. Ukaz ministerstev za trgovino in notranje stvari z dne 6. decembra 1891. l. zastran vravnave trgo-

vine s pivom v steklenicah. 172. Razglas finančnega ministerstva z dne 6. decembra 1891. l. o ustanovitvi po enega davčnega in sodnega pokladnega urada z uradnim sedežem v Busku, Glinianih, Tlustem, Lubaczowu, Bukowskem, Grzymalowu, Potoku zlotem, Chodorowu, Dobczycah, Bieczy, Rozwadowu, Frysztaku in Radomysli v Galiciji. — Kos LVI. Izdan in razposlan dne 17. decembra 1891. 173. Ukaz ministerstva za deželno bran, v porazumu z ministerstvi za notranje stvari, finance, pravosodje in poljedelstvo in pa v porazumu z državnim vojnim ministerstvom z dne 10. decembra 1891. l. zastran povišanja državnega povračila za pripravo v Galiciji, Bukovini in Dalmaciji. 174. Zakon z dne 4. decembra 1891. l. s katerim se v letu 1892. dovoljuje nabor novinskih kontingentov, potrebnih za vzdrževanje vojsstva, vojnega pomorstva in deželne brambe. 175. Ukaz ministerstva za notranje stvari z dne 7. decembra 1891 l., s katerim se izpreminja nevarnostna razreditev nezgodnemu zavarovanju zavezanih obratov za izdelavo vžigalic in zapalnega blaga v ministerstvenem ukazu z dne 22. maja 1889. l. (Drž. zak. št. 76.), izdanem na podstavi § 14. v zakonu z dne 28. decembra 1887. (Drž. zak. št. 1 iz leta 1888.) zastran nezgodnega zavarovanja delavcev. 176. Razglas finančnega ministerstva z dne 7. decembra 1891. l., da se je kraljevo-ogerska velika colnija v Bazijaši pooblastila, cola prosto odpravljati imetnosti oziroma selilne predmete. 177. Ukaz ministerstev za finance in trgovino z dne 11. decembra 1891. l. zastran dopolnitve določil v abecednem blagovnem spisku k colni tarifi pri iskalnici: „krznarsko blago.“ 178. Razglas ministerstva za deželno bran z dne 11. novembra 1891. l. zastran izpremembe nekih določil v vojnih predpisov II. in III. delu. 179. Ukaz ministerstva za notranje stvari z dne 14. decembra 1891. l. zastran opustitve okrajnih glavarstev v Hernalsu, Hietzingu, Sechshausu in Währingu in zastran ustanovitve dveh novih okrajnih glavarstev v Tullnu in Hietzingu. — Kos LVII. Izdan in razposlan dne 22. decembra 1891. 180. Razglas finančnega ministerstva z dne 15. decembra 1891. l., s katerim se ustanovlja barva istostnim oznamenilom, ki jih je nameščati na tkaninah v prometu za vezeninsko plemeničenje. 181. Razglas finančnega ministerstva z dne 16. decembra 1891. l. zastran dopolnitve določil o pojmu gotovega prodajnega cukra. 182. Cesarski patent z dne 21. decembra 1891. l. zastran sklica deželnih zborov salcburškega, štajerskega, potem goriškega in gradiščanskega.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. marcija 1892.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) V odborovi seji dne 26. prošlega meseca se je sklenilo, da društvo odpošlje dve prošnji. Jedna je obrnena do nj. ekscelence pravosodnega ministra grofa Schönborna in meri na to, da bi jeden izmed predlaganih sodnih uradnikov dobil šestmesečni dopust in v tem času uredil gradivo za terminologijski slovar ter sestavil poročilo, o katerem bode sklepati posebni enketi. Odbor ima opravičeno nadejo, da se društvu ta prošnja v kratkem izpolni. Druga prošnja pa je šla do visokega deželnega zbora kranjskega, da bi se podpora 500 gl. za terminologijo, katera se je dovolila v prejšnjem zasedanju, ne izplačala šele, ko se terminologija izda, nego takoj v društveno razpolago. — Za letošnji shod slovenskih pravnikov, o katerem je govor v zadnjem listu, oglasil je društvenega načelnika namestnik, gosp. dr. Ferjančič poročilo „o notranjem jeziku pri sodiščih.“

— (Osobne vesti.) Imenovani so: Višji dež. sod. svetnik E. Schrey pl. Redlwerth višjim drž. pravnikom v Gradci; dež. sod. svetniki: okr. sodnik v Čresu E. Šmarda za okrož. sodišče v Gorici, okr. sodnik v Kopru A. Jakopič za okrož. sodišče v Rovinji, drž. pravd. substitut v Trstu K. vit. Defacis za dež. sod. v Trstu; okr. sodniki: okr. sod. pristav v Vel. Laščah, ozir. Novem mestu J. Kovač za Il. Bistrico, dež. sod. pristav v Ljubljani J. Hauffen za Kočevje, okr. sod. pristav v Krškem Mat. Kobal za Senožeče, okr. sod. pristav Frass za Kozje; pravni praktikant H. baron Falke pl. Lilienstein okr. sod. pristavom v Loži; namest. tajnik v Trstu Al. Fabiani okr. glavarjem v Voloski, okr. komisarja grof Margheri in M. baron Schönberger vladnima tajnikoma za Kranjsko, vladni koncipist Alf. Pirce okr. komisarjem za Kranjsko; fin. prokurateure pristav dr. H. Mayr tajnikom fin. prokurateure v Celovci. Premeščena sta: Okr. sodnik J. Strucelj iz Il. Bistrice v Žužemperk, davčni nadzornik G. Tauzher iz Črnomlja v Kamnik. Odvetnika sta nova: dr. Al. Brenčič v Celji in dr. M. Hudnik v Ljubljani. Umrli sta: V Trstu vpok. dež. sod. svetnik K. Dejak, v Tržiču na Goriškem okr. sodnik Fr. Licen.

— (Dr. Blaž Lorković. †) Silen udarec je zadel hrvatske pravničke, hrvatsko pravno znanost: dne 17. prošlega meseca umrl je v Zagrebu dr. Blaž Lorković, vseučiliški profesor za politične znanosti, duša pravnika društva in „Mjesečnika“, biser med pravniki hrvatskimi. Porojen je bil l. 1840. v Novem gradu pri Karlovcu, prava se je učil najprvo v Zagrebu, potem na vseučilišči Graškem, kjer je l. 1871. postal doktor prava. Takoj je začel učiti na pravoslovni akademiji v Zagrebu in ko se je l. 1874. osnovalo hrvatsko vseučilišče, imenovan je bil rednim profesorjem za politične znanosti. Poprej beletrist, bavil se je dr. Lorković od l. 1874. naprej

s pravniškimi znanostmi, sosebno s politično ekonomijo. „Pravničkomu društvu“ bil je odbornik od prvega početka, a njegovemu organu „Mjesečniku“ urednik od prve številke do danes, celih 17 let. Večja samostojna dela v stroki napisal je: „Razgovori o narodnem gospodarstvu“ (1830), „Žena u kući i u društvu“ (1883) in „Počela političke ekonomije“ (1888), vse izdala „Matica Hrvatska“. L. 1889 bil je dr. Lorković imenovan članom jugoslovanske akademije ter je zadnjič l. 1890. čital svoje akademično delo „Sedanje stanje gospodarske nauke“. Manjše sestavke priobčeval je v „Mjesečniku“ in v neodvisnih narodnih glasilih, največ politično-ekonomične razprave. Vsa njegova znanstvena dela kažejo temeljito strokovno izomiko, ljubezen do znanstvenega raziskovanja in samostojno sodbo. Dr. Lorković je bil hrvatski znanstvenik, ki je neumorno delal na to, da ima hrvatski narod svoje napredujoče pravno in državno slovstvo. Sosebno je za tem smotrom težil po „Mjesečniku“, katerega je do svoje smrti urejeval sebi in hrvatskim pravnikom v veliko čast. Da je bil tak mož kakor ustvarjen za učitelja na mladem Zagrebškem vseučilišči, umeti je lahko. In res gre nesmrtni glas za njim, da je uprav na vseučiliški stolici razvijal svoje posebne sposobnosti uma in srca, da je bil mladeži dober, a tudi strog oče. Bil je dr. Lorković sploh, o tem je vse složno, uzoren značaj v zasebnem in javnem življenji. Njegova smrt je globoko pretresla ves hrvatski narod, v prvi vrsti pa hrvatske pravnike, kateri so izgubili težko nadomestnega duševnega voditelja. Tudi pravnike slovenske boleti mora ta izguba, saj nam je vsem pri srci razvoj in napredovanje hrvatskih pravnih znanostij, saj je uprav dr. Lorković vedno gorel za pravno znanstveno vzajemnost med Hrvati in Slovenci. Vesel je pozdravljaj naše društvo „Pravnik“, ko je stopilo v življenje, zanimal je čitatelje „Mjesečnika“ za naš strokovni list in ustregel kolegijalno vsaki želji, katero smo mu naznanili. Dr. Lorković je žalibog, lahko rečemo, preminul tudi — nam.

— („Pravničko društvo u Zagrebu“) imelo je dne 20. prošlega meseca svojo letno glavno skupščino. Iz tiskanega izvestja o delovanji odborovem za l. 1891. je razvidno, da je društvo stopilo v novo leto s 514 člani, da je v prošlem letu prejelo 4666 gld. 13 kr., a izdalo 4313 gld. 11 kr. ter da je koncem leta znašalo društveno imetje 7747 gld. 07 kr. V novem letu je društvu predsednik: viečnik kr. stola sedmorice, g. dr. Fr. pl. Burgstaller Remetski, namestnik predsednikov: vseučiliški profesor g. dr. Fr. J. Spevec; blagajnik: vseučiliški profesor g. dr. J. Pliverić; tajnik: kr. kotar. sudac, g. dr. M. Biščan; urednika društvenega organa „Mjesečnika“: tajnik kr. zem. vlade, g. St. Kranjčić in sod. pristav, g. dr. Jos. Šilović.

— (Právnická Jednota) v Pragi imela je dne 4. prošlega meseca svojo letno glavno skupščino, na katero je došlo 52 članov in jo je vodil starosta g. dvorni svètnik prof. dr. Randa. Iz poročila tajnika g. dra. Vaňeka posnemamo, da je društvo koncem l. 1891. štelo vsega vkupe 329 članov, dohodkov imelo je 2633:46 gld., izdatkov 1662:03 gld., prebitka 971:43 gld., blagajniškega imetja 8565 13 $\frac{1}{2}$ gld., a vrhu tega v neprodanih knjigah 5490:63 gld. Shodov je Jednota v l. 1891. imela 9 in predavali so

gg. prof. dr. Zucher šestkrat, dr. Bouchal in dr. Linhard po jedenkrat. Knjižnica se deli v knjižnico Jonakovo z 985 deli in knjižnico občo s 587 deli. V minolem letu se je „Index“ k društvenemu časopisu „Právníku“ dotiskal za letnike I.—XXV. ter pripravil za letnike XXVI—XXX. Gosp. prof. dr. Pražák, sourednik „Pravnika“, poročal je, da se je časopisa „Právnicka“ tiskalo 950 izvodov in to za člane „Právnické Jednoty“; za člane „Moravské Jednoty Právnické“ ter „Vsehrda“ in naročnike z 961 25 gld. prebitka. V načelništvu za leto 1892. bili so izvoljeni gg.: c. kr. dvorni svètnik prof. dr. A. Randa starosto; dr. L. vit. Aull 1. namestnikom, c. kr. višjesodni svètnik K. Dreszler 2. namestnikom staroste; c. kr. avskultanta dr. F. Pantuček 1. tajnikom, dr. K. Hermann 2. tajnikom; odvetnika dr. J. Ružička in dr. E. Herrmann revisorjema.

— (Mestno deleg. okrajna sodišča na Dunaji) V let. drž. zakoniku št. 36 izšla je naredba pravosodnega ministerstva z dne 3. febr. 1892., s katero se določajo za Dunaj nova mestno deleg. okrajna sodišča odnosno nova področja dosedanjim sodiščem. Naredba stopi v moč s 1. dnem aprila t. l.

— (Razpis nagrade.) „Deutscher Juristenverein“ v Pragi obhajal bode drugo leto svojo petindvajsetletnico in razpisuje zaradi tega 300 gld. nagrade za najboljšo razpravo „nauka ob intervenciji po avstrijskem materijalnem in procesovalnem pravu“. Sestavek, pisan nemški, doposlati je do dne 15. februarja 1893. l. Odločba razsojevalcev razglasi se najkasneje do dne 30. junija 1893. l. v društvenem časopisu („Juristische Vierteljahresschrift“.) Avtorsko pravo do nagrajenega spisa obdrži pisatelj sam, vendar pa ima društvo prvo pravico, da si spis pridobi ali da plača nagrado le, ako se spis priobči.

Knjižnica društva „Pravnika“.

G. Državno pravo. Upravno pravo.

1. Manz. Staatsgrundgesetze. Landesordnungen. Na Dunaji. 1861.
2. Geller: Verfassungs- und Staatsgrundgesetze. Civilrechtsgesetze. Na Dunaji. 1881.
3. Rotteck und Welcker. Staatslexicon oder Encyclopaedie der Staatswissenschaften. 15 knjig. V Altoni. 1835—1843.
4. Rotteck und Welcker. Supplemente zur I. Auflage des Staatslexicons. 4 knjige. V Altoni. 1846—1848.
5. Dr. Jan Heller. Příspěvky k nauce o narovnaní vedle prava rakonskeho na základě prava obecného. V Pragi. 1880.
6. Dr. Lorenz Stein. Handbuch der Verwaltungslehre und des Verwaltungsrechts. Stutgart. 1870.

7. Dr. Karl v. Lemayer. Dr. Arnold Pann. Dr. G. Pražak. Drei Gutachten über die Reform des Administrativ-Verfahrens. Na Dunaji. 1884.

6. Dr. Ferd. Seltsam. Die Gesetze über Unfall- und Krankenversicherung. Na Dunaji. 1889.

9. Manz. Das Gemeindegesezt. Das Heimatgesezt. Na Dunaji. 1869.

10. Manz. Die Gewerbeordnung. Na Dunaji. 1871.

11. Dvorna in državna tiskarna. Eisenbahn-Betriebsordnung. Na Dunaji. 1878.

12. Dvorna in državna tiskarna. Gesetze und Verordnungen über das Unterrichtswesen in den Volksschulen. Na Dunaji. 1869.

13. Manz. Die Vorschriften über Wehrpflicht, Volkszählung, Einquartierung und Vorspann. Na Dunaji. 1870.

14. Anton Globočnik. Leitfaden für Gemeindevorsteher. V Ljubljani. 1878.

15. Anton Globočnik. Nauk slovenskim županom. V Ljubljani. 1880.

H. Narodno gospodarska in finančna vednost.

1. Albert Schäffle. Die Nationalökonomie. Na Lipskem. 1861.

2. Wilhelm Roscher. Die Grundlagen der Nationalökonomie. Stuttgart. 1861.

3. Dr. Heinrich Contzen. Nationalökonomie. Na Lipskem. 1872.

4. Lorenz Stein. Lehrbuch der Finanzwissenschaft. Na Lipskem. 1860.

5. August Konopašek. Leitfaden zur Finanzgesetzkunde des österr. Kaiserstaates. 5 knjig. V Pešti. 1855—1859.

I. Zbirke zakonov in naredeb. Repartoriji.

1. Dvorna in državna tiskarna. Kaiser Ferdinand I. Gesetze und Veordnungen im Justizfache. 2 knjigi. Na Dunaji 1852 in 1853.

2. Dr. Leo Geller. Jahrbuch für Rechtspflege und Verwaltung. 1. do 6. letnik. Na Dunaji. 1883—1888.

3. Graškega nadsodišča predsedništvo. Normaliensammlung für den Oberlandesgerichtssprengel. Graz 1871 bis 1886. V Gradcu. 1887.

4. G. J. Manz. Supplementband. Na Dunaji. 1868.

5. ? Uebersicht der wichtigeren principiellen Rechtssprechungen des obersten Gerichtshofes. I. Sem. 1872.

6. Moriz Perles. Die Rechtssprechung des k. k. obersten Gerichtshofes aus dem Jahre 1883 in Civil-, Handels- etc Sachen. 2 zvezka. Na Dunaji. 1886.

7. Manz. Entscheidungen des k. k. obersten Gerichtshofes in Civilsachen vom Jahre 1873 bis 1875. 3 zvezki. Na Dunaji. 1873—1876.

8. Dr. Emil Links. Die Rechtsprechung des k. k. obersten Gerichtshofes in Civil-, Handels- etc. Sachen. Letnik 1888. Na Dunaji. 1889.

9. Manz. Generalindex zur amtlichen Ausgabe der Erkenntnisse des k. k. Verwaltungsgerichtshofes 1876—1881. Na Dunaji. 1883.

10. Anton Globočnik. Allgemeines Repertorium der Gesetze und Verordnungen aus allen Fächern. V Ljubljani. 1877.

11. Dr. Karl Frühwald. Handlexicon zum österreichischen Reichsgesetzblatt. 1888—1889. Na Dunaji. 1890.

12. Budwinski. Erkenntnisse des Verwaltungsgerichtshofes. II. do IX., XII. letnik. Na Dunaji. 1879—1888.

J. Obrazci.

1. Dr. Julius Schimkowsky. Formularien über alle Zweige des österreichischen Civilrechts. Na Dunaji. 1870.

2. Dr. Karl Frühwald. Sammlung von Formularien zu Bescheiden, Protocollen und Urtheilen für das Verfahren im Streitsachen. Na Dunaji. 1875.

3. Fr. J. Schopf. Practisches Handbuch des öffentlichen Geschäftstyles im österr. Kaiserstaate. V Pešti. 1858.

4. Ferdinand Ofner. Anhang von Beyspielen zu der Anleitung zur Kenntnis der Vorschriften über die allgemeine Manipulation der Gerichtsstellen. V Olomucu. 1830.

5. Andreas Haidinger. Selbstadvocat. Na Dunaji. 1867.

K. Pristojbinstvo.

1. G. F. Manz. Das Gebührengesetz. Das Taxgesetz etc. Na Dunaji. 1875.

2. Dr. Simani. Stempel-Gebühren-Anzeiger. Na Dunaji. 1876.

3. Dr. Josef Kaserer. Das Gesetz über die im Bagatell- und Mahnverfahren zu entrichtenden Stempelgebühren. Na Dunaji. 1873.

4. Anton Hornstein. Anweisung über den Gebrauch von Stempelmarken. Na Dunaji. 1854.

5. „Styria“ v Gradcu. Andeutungen über die Stempel- und Gebührenbehandlung der gewöhnlich bei Gericht vorkommenden Eingaben, Urkunden und Schriften. V Celovcu. 1880.

6. Dvorna in državna tiskarna. Strafgesetz über Gefällsübertretungen. Na Dunaji. 1835.

„Slovenski Pravniki“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 8 na Bregu; upravnštvo pa na Križevniškem trgu šte. 7.

Naznanilo.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih. I. Obrazci k občnemu sodnemu redu I. zvezek.

Ta knjiga, ki je izšla ravnokar, velja **1 gld. 40 kr.**, po pošti sprejeta pa **1 gld. 50 kr.**

Anton Levec,
c. kr. sodni pristav v Ljubljani.

Kazensko-pravdni red

z dne 23. maja 1873 števil. 119 državnega zakonika
z dodanim

zvršitvenim propisom

in

drugimi zakoni in ukazi kazenski
postopek zadevajočimi.

I. natis. Izdalo društvo „Pravnik“ v Ljubljani
Natisnila in založila „Národna Tiskarna“.

Dobiti je v „Národni Tiskarni“ v Ljubljani.
Cena elegantno vezani knjigi za člane društva „Pravnik“ je
2 gld. 50 kr., za nečlane **2 gld. 80 kr.**, s pošto **15 kr. več.**

